

Lingeschouw 2011

Vereniging

tot behoud van het

Lingelandschap

Inhoudsopgave Lingeschouw 2011

Redactioneel	1
Adreswijziging	1
Van de voorzitter	1
Algemene Ledenvergadering – 17 mei 2011	2
Bestuursmutaties 2011	2
Verslag Algemene Ledenvergadering 2010	3
Financieel jaarverslag 2010	4
Stellingmolen 'De Vlinder'	6
Lingelandschap, hoe houdt je dat in stand	5
Stationsomgeving Geldermalsen: het kan ook anders	9
Diverse projecten	12
Stationsomgeving Geldermalsen	12
Luchthaven Asperen	12
Heukelum: bouwen in boomgaard	12
Uw bestuur	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Algemene informatie	13

Lingelandschap

Colofon

Uitgave
Vereniging tot Behoud van het
Lingelandschap, 2010

Adres
Postbus 131
4190 CC GELDERMALSEN

Contact
☎: 0345 581006
@-mail: contact@lingelandschap.nl

Website
www.lingelandschap.nl

Eindredactie
Erik Boegborn

Het drukwerk van deze uitgave is
verzorgd door

Nieuws teeg 63
4196 AK Tricht
☎: 0345 570059
www.strooifolderspecialist.nl

De Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap (VBL) wil de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Linge en het aanliggende gebied in stand houden en versterken.

De VBL bestaat sinds 10 januari 1990 en kreeg op 1 oktober 1993 statuten en daardoor een officiële status. In 2007 zijn de statuten aangepast.

De vereniging is in de loop der jaren gegroeid tot een organisatie die meespeelt in het spel van ruimtelijke ontwikkelingen waarbij economische belangen vaak haaks staan op andere maatschappelijke belangen. Landschappelijke waarden en een gezond leefmilieu dreigen al snel ondergesneeuwd te raken.

Natuurlijk is een gezonde economie van levensbelang voor onze streek. Maar bij de ontwikkeling van de economie kan en moet voldoende rekening gehouden worden met de wensen van de bewoners, zoals u.

In de loop der jaren is de VBL een medespeler geworden die ook serieus genomen wordt in het -vaak- politieke spel.

De VBL denkt zo veel mogelijk constructief mee bij de ontwikkelingen in ons gebied, maar geeft waar nodig tegengas.

U kunt ons daarbij ondersteunen en helpen onze vereniging nóg sterker te maken door ons ledental verder te vergroten.

Bent u nog geen lid? Meldt u dan aan. Dit kan eenvoudig via onze website, www.lingelandschap.nl of door u aan te melden bij de secretaris.

Bent u al lid? Breng onze vereniging onder de aandacht van vrienden en kennissen. Met meer leden staan wij sterker en kunnen wij nóg meer bereiken.

Van de voorzitter

2011 – wat is het Lingelandschap mooi! Maar pas op...

In een weekend begin april maakte ik een fietstocht met mijn gezin. De neiging van mijzelf, maar ook van vele anderen is het gebied tussen pakweg Geldermalsen en Spijk op te zoeken. Een prachtig landschap met mooie dorpjes, landgoed Marienwaardt, de forten bij Asperen.... Deze keer deden we het anders en zijn we oostwaarts gegaan. Van Geldermalsen min of meer de Linge volgend tot we uiteindelijk in Zoelen op een terras belandden. Wat hebben we genoten. Zulke prachtige landschappen, doorkijkjes, schitterende landhuizen en boerderijen. En net het eerste weekend dat er al wat bloesems te zien waren. Soms moet je wel een oog dichtknijpen om hele verstorende elementen niet te zien, of de vingers in de oren stoppen, om ze niet te horen. De A15 en de Betuwelijn zijn nadrukkelijk aanwezig nabij de Linge. Maar als u er niet al regelmatig komt, ga eens kijken, het is echt ook een prachtig stuk Lingelandschap. Ik ben dan ook blij dat Marianne van Lidth de Jeude uit ons bestuur zich spontaan heeft opgeworpen om aan dit gebied extra aandacht te geven.

Afgelopen jaar stond voor de VBL toch wel een beetje in het teken van de stationsomgeving Geldermalsen. Een open gebied in de uiterwaarden van de Linge, tot voor een aantal jaar geleden begroeid met boomgaarden, dreigt al een tijd bebouwd te gaan worden. We hebben daar vanaf het begin tegen geprotesteerd. Een gebied dat in allerlei beleidsplannen als verbodsgebied voor bebouwing stond, in onze ogen terecht. Een gebied dat beter verdient dan een nieuwbouwwijk. Een aantal bestuursleden heeft de handschoenen opgepakt om een alternatief plan te maken, zie elders in deze Lingeschouw, en natuurlijk tijdens onze ledenvergadering op 17 mei. De politieke besluitvorming rond het stationsgebied hebt u kunnen volgen in de pers. Helaas niet gunstig voor het Lingelandschap, de gemeenteraad van Geldermalsen is januari dit jaar akkoord gegaan met een wijziging van het bestemmingsplan, dat de weg vrij maakt voor bebouwing. Maar, het laatste woord is hierover nog niet gezegd. U hoort nog van ons!

Leo Brouwer, voorzitter VBL

Redactioneel

Lingeschouw 2011

Voor u ligt de Lingeschouw 2011. De jaarlijkse uitgave waarin wij u informeren over de voortgang van de activiteiten en acties die het bestuur in het afgelopen jaar heeft ondernomen. In de Lingeschouw komen ook anderen aan het woord. Het opnemen van deze visies in ons blad betekent niet dat het bestuur daar geheel of gedeeltelijk achter staat, maar opent de dialoog.

Zo vertelt in deze Lingeschouw Petro van Doorne iets over de geschiedenis van de 'De Vlinder', de markante molen in Enspijk. En Baron Van Verschuer laat zijn licht schijnen over het in stand houden van het Lingelandschap.

De Lingeschouw bevat de uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering en de daarbij behorende stukken en geeft een beknopt overzicht van de voortgang van de activiteiten. In enkele aparte artikelen over (grotere) projecten informeren wij u wat uitgebreider over onze inzet.

Wij hopen dat de Lingeschouw 2011 u weer veel (nuttige) informatie en bovendien veel leesplezier biedt!

Adreswijziging

Nieuwe postbus !!!

Onze vereniging is vele jaren bereikbaar geweest via onze postbus in Leerdam. Sinds vorig jaar wonen er te weinig bestuursleden in de buurt van Leerdam om de postbus met enige regelmaat te kunnen legen. Daarom heeft het bestuur gekozen voor verplaatsing van de postbus naar Geldermalsen. Ons nieuwe postadres is:

Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap

Postbus 131

4190 CC GELDERMALSEN

Wij verzoeken vriendelijk uw adressenbestand aan te passen. Alvast onze hartelijke dank!

Algemene Ledenvergadering – 17 mei 2011

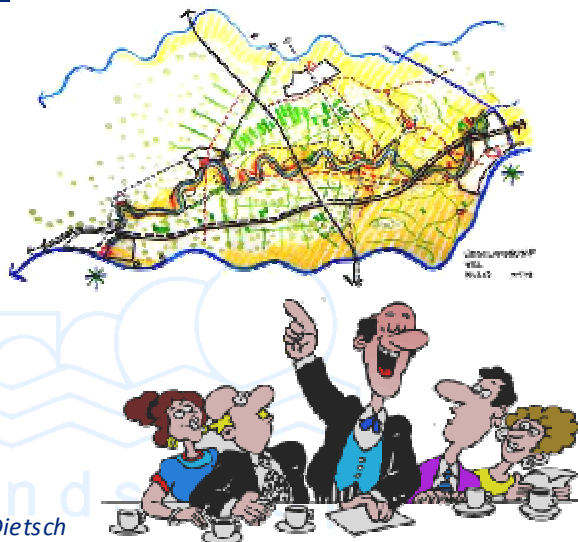
Erik Boegborn, secretaris

Het bestuur van de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap nodigt alle leden uit de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering bij te wonen.

Deze vergadering vindt plaats op **dinsdag 17 mei 2011**
in gasterij **'de Os en het Paard' in Deil, aanvang 20.00 uur.**

Het bestuur stelt de volgende agenda voor:

1. Opening, welkom en mededelingen
2. Verslag ledenvergadering 2010
3. Jaarverslag 2010
4. Financieel overzicht 2010
Verslag kascommissie
Vaststelling begroting 2011
Vaststelling contributie vanaf 2012
5. Verkiezing bestuur
zie kader hierna
6. Pauze
7. Stationsomgeving Geldermalsen:
Zo kan het ook!
een alternatief plan, toegelicht door Alexandra Dietsch
8. Gelegenheid voor discussie
9. Rondvraag
10. Sluiting – uiterlijk 22.30 uur

ad 4: Vaststelling contributie vanaf 2012: Het bestuur stelt voor de jaarlijkse contributie voor leden te handhaven op € 15. De minimum donatie blijft € 7,50 per jaar. Deze bedragen gelden bij betaling via automatische incasso (machtiging). Vanaf volgend jaar krijgen leden die géén machtiging hebben gegeven een contributiefactuur toegestuurd (€ 16,50). Voor donateurs is dit bedrag € 8,50.

Het verslag van de Algemene Ledenvergadering van vorig jaar is los bijgevoegd. Alle stukken voor de vergadering zijn in te zien en te downloaden via onze website www.lingelandschap.nl.

Bestuursmutaties 2011

Erik Boegborn, secretaris

Volgens rooster treden Leo Brouwer, Erik Boegborn, Marcel van de Craats, Duco van Herwaarden en Harry Zwart af. Zij zijn allen herkiesbaar. Het bestuur stelt voor de aftredende bestuursleden opnieuw te benoemen.

Volgens onze statuten (artikel 8 lid 2) worden bestuursleden kandidaat gesteld door tenminste twee gewone leden, door het bestuur of op eigen voordracht. Tegenkandidaten kunnen worden gesteld door aanmelding bij de secretaris uiterlijk 24 uur voor aanvang van de vergadering.

Belangstellenden voor deelname aan activiteiten (het bestuur kan vrijwel altijd hulp gebruiken) kunnen zich aanmelden bij de voorzitter of de secretaris.

Verslag Algemene Ledenvergadering 2010

Erik Boegborn, secretaris

Verslag van de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap, gehouden op dinsdag 18 mei 2010 in Gasterij De Os en het Paard in Deil.

1. Opening

Voorzitter Koos Kruit opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Aanwezig zijn ongeveer 30 leden. Daarnaast is het Waterschap Rivierenland vertegenwoordigd en is pers (Kontakt) aanwezig. Het officiële lustrum van de VBL (20 jaar geleden zijn de statuten vastgesteld) wordt luister bijgezet door de aanwezigheid van twee oud-voorzitters, Frans Kleipool en Flip van Straaten. Na de pauze volgt met hen een terug- en vooruitblik.

2. Verslag ledenvergadering 2009

Het verslag wordt door de vergadering vastgesteld.

3. Jaarverslag

De voorzitter blikt met de Lingeschouw 2010 terug op het jaar 2009. Het bestuur, allemaal vrijwilligers met bijna allemaal full-time banen, moet vrijwel al het werk in de avonduren verzetten. Niet altijd kunnen wij overdag beschikbaar zijn. Dan moeten keuzes gemaakt worden.

Flip van Straaten vraagt naar de ontwikkelingen van de **Stationsomgeving**. Door de verplichting die het oude college op de dag vóór de verkiezingen heeft aangegaan, is waarschijnlijk (enige) bebouwing in de uiterwaard niet meer te voorkomen. Vraag is of een protest (onbehoorlijk bestuur) hierin verandering kan brengen. Het nieuwe college is in ieder geval kritischer.

Ook de ontwikkelingen in **Acquoy** baart de leden zorgen. De geplande dorpsuitbreiding (15%) staat haaks op de algemene ontwikkeling van de dorpskernen (terugloop). De kansen voor beroep zijn echter niet groot, omdat alle procedures doorlopen zijn. Vanuit de leden wordt gemeld dat bij de ontwikkelingen van het Lingekwartier (mogelijk) ook een bestemmingswijziging van agrarische percelen in het geding is. Dit is het bestuur nog niet bekend, maar wordt uiteraard meegenomen door Duco van Herwaarden, die het Lingekwartier volgt.

De voorzitter benadrukt dat wij een beïnvloedingsgroepering zijn. Wij proberen (en hebben dan ook de beste kansen) via onderbouwde zienswijzen ons doel te bereiken.

Elisabeth Koch vraagt of er een actieve lobby is. Pim Sauer beaamt dit: we blijven dit nauw volgen.

Steven Vollenga merkt op dat projectontwikkelaars naar elke rand van elk dorp kijken, niet alleen bij ons. Daar wordt geld geroken. De financiële belangen krijgen dan een hoofdrol. Gemeenteraden zijn dan vaak niet alert genoeg en er gebeurt veel 'uit het zicht'.

Wil Keune merkt op dat de samenwerking tussen VSG en VBL goed werkt.

4. Financiën

Verslag 2009.

Penningmeester Marcel van de Craats licht het financiële overzicht 2009 toe. De Kascommissie heeft de boeken gecontroleerd en in orde bevonden. De vergadering dechargeert de penningmeester voor het boekjaar 2009.

Mevrouw de Jong (lid kascommissie) stelt voor om machtigingsformulieren mee te sturen bij het verzoek om betaling van de contributie. Machtigingen geven meer zekerheid.

Voorgesteld wordt om op de ledenlijst van VSG na te gaan welke leden (nog) geen lid zijn van de VBL. Deze leden kunnen dan gericht benadert worden.

Sponsoring levert mogelijk extra inkomsten, maar kan ook belangenverstrengeling met zich meebrengen.

Wil Keune merkt op dat de Rabo specifieke *projecten* sponsort.

Kascommissie 2010

De heer Nieuwenhuis treedt af. Mevrouw Tielen wordt door de vergadering tot nieuw lid benoemd.

Begroting 2011

Marcel licht kort de post 'website' toe. Het nieuwe bestuur wil hier meer aandacht aan besteden en wil graag de site op zijn minst opknappen en up-to-date houden.

5. Verkiezing bestuur

3 bestuursleden stellen zich niet verkiesbaar. De voorzitter dankt Jaap Hovens Greve voor zijn grote inzet gedurende de afgelopen 3 jaar. De VBL heeft dankbaar gebruik gemaakt van het feit dat Jaap vaak overdag inzetbaar was. Pim Sauer krijgt een groot complement voor het vele werk dat hij voor onze vereniging heeft gedaan, naast zijn drukke werk. Pim antwoordt dat hij geen spijt heeft en kijkt met genoegen terug op de ontwikkeling van de VBL tot geaccepteerd gesprekspartner. Hij is blij met de enorme expertise in het bestuur.

Koos heeft zelf met veel plezier 10 jaar, waarvan de laatste 5 jaar als voorzitter, in het bestuur gezeten. De laatste 6 jaar heeft hij zich daarnaast ingezet voor ontwikkelingshulp, dat wil hij verder uitbreiden.

De vergadering gaat unaniem akkoord met de benoeming van Marianne van Lidth de Jeude, Marijke Hartevelt, Emo van Halsema en Joof Tummers als nieuwe bestuursleden. Zij stellen zich kort aan de leden voor.

De vergadering kiest Leo Brouwer als voorzitter. Koos draagt het voorzitterschap aan Leo over.

Secretaris Erik Boegborn dankt Koos, Pim en Jaap namens het nieuwe bestuur. Hij overhandigt Koos en Pim een unieke Lingelandschap-verjaardagskalender. Jaap krijgt deze bij gelegenheid na zijn vakantie.

Marcel overhandigt Steven Vollenga ook een verjaardagskalender. Steven heeft na zijn aftreden nog enkele jaren het bestuur op financieel gebied ondersteund.

Steven, Pim en Koos krijgen van Leo cadeaubonnen uitgereikt als stoffelijke blijk van waardering.

6. **Na de pauze** volgt een forumdiscussie met oud-voorzitters Frans Kleipool, Flip van Straaten en Koos Kruit. Frans, de eerste 'langdurige' voorzitter, vertelt over de eerste uren van de vereniging, opgericht uit protest tegen de plannen voor Deil 2, inclusief gepland vliegveld (waar nu de slipschool is). Nadat deze plannen van de baan waren, heeft een grote ledenwerfactie plaatsgevonden waardoor het ledental groeide van ongeveer 100 naar 600. Dit is daarna redelijk constant gebleven.

De ontwikkeling van actiegroep naar gesprekspartner is voor de VBL belangrijk geweest. We krijgen steeds meer invloed bij de start van projecten. Daar liggen ook de risico's: mis je in een vroeg stadium een ontwikkeling dan heb je geen recht van spreken meer. Wij hebben de leden daarbij hard nodig.

Leo brengt de naam van de vereniging ter discussie. Het woord 'behoud' lijkt naar buiten toe soms een belemmering. De vergadering vindt 'behoud' een goede omschrijving. Frans geeft aan dat indertijd al plannen waren om de lange naam in te korten tot 'Vereniging Lingelandschap'. Dit is officieel nooit gebeurd, maar kan mogelijk als 'ondertitel' (of roepnaam) gebruikt gaan worden.

Financieel jaarverslag 2010

Marcel van de Craats, penningmeester

Verslag van de Penningmeester

In 2010 zijn door de VBL relatief weinig onvoorziene kosten gemaakt waardoor het saldo op de spaarrekening flink is gegroeid.

Voor het jaar 2011 houden we onder andere rekening met extra uitgaven voor de ontwikkeling van een nieuwe website en kosten van juridische ondersteuning. De Vereniging Stationsomgeving Geldermalsen en de VBL gaan samen in beroep bij de Raad van State tegen vaststelling van het bestemmingsplan Stationsgebied Oost in Geldermalsen. De kosten hiervan worden door beide verenigingen gedeeld. Voor het aandeel dat de VBL bijdraagt is een maximum afgesproken.

Betaling van de contributie via automatische incasso is veruit het voordeligst voor de vereniging. Er zijn inmiddels 150 leden die automatisch betalen. De oproep aan de leden om aan te melden voor contributiebetalen via automatische incasso heeft weinig tot geen effect gehad. Een deel van de nieuwe leden gaf wel meteen een machtiging af. Omdat de meeste leden nog met acceptgiro of telebankieren betalen, zijn de bankkosten die de Rabobank ons in rekening brengt hoog. Daarnaast zijn in 2010 naar circa 200 leden herinneringen gestuurd, hetgeen extra acceptgiro's, enveloppen en postzegels kostte. Voor uw beeld: er waren circa 400 leden die in 2010 een acceptgiro ontvingen.

Het bestuur stelt voor om de contributiestructuur aan te passen: de acceptgiro vervalt. Leden en donateurs die geen machtiging voor incasso geven, krijgen een contributiefactuur in de envelop van de jaarlijkse Lingeschouw. Met ingang van 2012 blijft de contributie voor leden en donateurs die betalen via automatische incasso onveranderd: € 15 (leden) en € 7,50 (donateurs) per jaar. De contributie voor leden zonder machtiging wordt in 2012 verhoogd tot € 16,50 per jaar; voor donateurs zonder machtiging wordt de bijdrage minimaal € 8,50.

Aan- en afmelden voor automatische incasso is simpel. De mail of brief is het bewijs dat u zich aan- of afmeldt. U ontvangt een bevestiging. Kortom: we hopen dat alle leden zich aanmelden voor automatische incasso.

Aanmelden voor automatische incasso kan bij de Penningmeester;

marcel.vandecraats@hetnet.nl

of een briefje naar Frissestein 24, 4158 GH Deil

Lingelandschap, hoe houd je dat in stand

O.W.A. van Verschuer

Lingelandschap, wat is de karakteristiek en hoe houd je het in stand!

Uit een traditie van een 275 jarig bezit, beheer en in standhouding van Marienwaerd van mijn familie meen ik enig recht te hebben op deze vragen een gefundeerd oordeel en dus antwoord te hebben.

Toch is het moeilijker dan menig een denkt.

Toen ik Gedeputeerde van Gelderland mocht zijn in de jaren 1965 tot 1978 kwam aan de orde het opruimen door middel van een opruimpremie van de hoogstam fruitbomen in het Rivierengebied. Het Rijk had een, in mijn en andere ogen, onmogelijke regeling gemaakt dat voor het opruimen van fruitbomen een subsidie ontvangen werd. Het resultaat was dat met name vele fruitboomgaardjes die rond boerderijen als varkens-boomgaardje dienst deden, vele karakteristieke fruitbomen langs dijken en wallen plotseling verdwenen. Ik kan de plaatsen nog aanwijzen waar ze stonden en waar ik ze nog mis!

Gelukig hebben wij de Appeldijk laten staan !

In de Staten van Gelderland had ik als verantwoordelijk Gedeputeerde een discussie met de Staten of er niet een Provinciale Subsidieregeling moest komen om deze schade te herstellen. Ik zag daar geen enkel heil in en ik herinner mij nog mijn verweer. Ik zei tegen de staten-leden: Hebt U wel eens naar een topografische kaart van pakweg 100 jaar geleden van het rivierengebied gekeken?

U ziet daar geen boomgaard of fruitbeplanting aangegeven. Maar wel de lage komgronden, de grienden, de wielen, en eindeloze, wat troosteloze populierenbossen, boerderijen op terpen en niet te vergeten de karakteristieke dijken met hun bebouwingen er tegen aan. Het resultaat is een heel open landschap dat alleen doorkruist wordt door vaak onbegaanbare wegen met populieren. In wezen is dat het rivierenlandschap en dus ook van ons gebied.

Om dat te behouden hebben we geen fruitbomen nodig maar een zorgvuldig beleid ten opzichte van bebouwing in het buitengebied, zorgvuldig beleid t.a.v. dorpsuitbreidingen en, heel belangrijk in die tijd, een ruilverkavelingsbeleid dat de oude waarden van het landschap niet door de eisen die de moderne landbouw stelt verloren laat gaan.

Ik ben als wantrouwige Betuwenaar altijd wat huiverig, ik zeg het maar eerlijk, ten opzichte van de overigens vaak zeer goed bedoelde ideeën van groepen burgers die zich verenigen om hun ideeën te kunnen uitvoeren. Hun interpretatie over hoe het Lingelandschap er uit zou moeten zien is vaak in mijn ogen meer emotioneel uit beperkt eigen belang ingegeven dan historisch gefundeerd!

Wij hebben voor Marienwaerd, om daar mee te eindigen, gelukkig een kaart van 1665. Deze is gemaakt ten tijde van de overgang van de abdij naar mijn familie. Die kaart is door de abten en de elkaar opvolgende generaties van mijn familie leidraad bij het beheer geweest. Mag er dan niets veranderen? Natuurlijk wel, mijn vader plantte een dubbele rij notenbomen en een prachtige weg naar het station met gekleurde esdoorn. Ik maakte een begin met een, wat ik maar zal noemen, ontdoen van de overmaat aan populieren en wilgen in het veld door het planten van eiken, essen en esdoorn.

En mijn zoon worstelt met het kappen van de grienden omdat griendhout vrijwel onverkoopbaar is. Hij zorgde -door 100 hectare bos te planten- voor het feit dat Marienwaerd onder de Natuurschoonwet bleef. Doen we dat als familie alleen en zonder toezicht? Neen, de mensen van de Natuurschoonwet houden regelmatig toezicht.

En we zijn gelukkig met de vereniging vrienden van Marienwaerd die, behalve allerlei nuttige activiteiten te verrichten, ook regelmatig vergadert over het wel en wee van het landgoed. In die vergaderingen vertelt mijn zoon over de dingen die er spelen. Zij krijgen, heel democratisch, de mogelijkheid om als het ware over onze schouders heen zich te bemoeien met wat er is en wat er komt.

Want ook het Lingelandschap, waar Marienwaerd een onderdeel van vormt, staat niet stil maar is voortdurend in beweging!

Maar leidend is en blijft voor mij: als mijn voorgeslacht op Marienwaerd terug komt moet men het nog wel herkennen!

Stellingmolen 'De Vlinder'

Petro van Doorne

Geschiedenis

Korenmolen 'De Vlinder' staat op een plaats waar al sinds 1650 een molen gestaan heeft. Dat dit een wipkorenmolen was, is o.a. te zien op een oude landkaart van het landgoed Mariënwaerdt. Maar ook op een kaart van het kadaster uit de periode 1811-1832 is de molen als een vierkantje getekend, wat verwijst naar de bouwvorm van de wipkorenmolen. In de, bij deze kaart behorende, oorspronkelijke aanwijzende tafel, is te lezen dat Gradus van Alphen uit Deil de molenaar was.

Langs het riviertje De Linge tussen Deil en Enspijk stond tot 1913 deze wipkorenmolen, die in hetzelfde jaar door brand werd verwoest. De toenmalige molenaar G.J. de Heus, liet daarop een ronde stenen stellingkorenmolen bouwen, welke de naam 'De Haas' kreeg.

In een woeste nacht met veel wind, in maart 1931, waren de wieken op hol geslagen en de te groot geworden wrijving veroorzaakte een brand, waardoor ook deze molen uitbrandde.

'De korenmolen van den heer de Heus te Deil is vorige week door brand vernield. wat moet dat worden, als het vuur gaat samenspannen met de molen-sloopers'

Datzelfde jaar werd de molen hersteld met o.a. onderdelen van de molen van Fikse uit het dorpje Heukelum, welke gesloopt werd. Waarschijnlijk om de vreemde kap passend te krijgen, werden de romp en het gevlucht ca. 1,5 m. ingekort en de zolderindeling gewijzigd. Vanaf dat moment bevinden zich de maalbakken op de voormalige graanzolder en liggen de maalstenen op de stellingzolder.

Voor de oorlog werd de molen reeds buiten bedrijf gesteld, maar in de laatste oorlogsjaren heeft men het

gaande werk weer provisorisch hersteld en de wieken weer opgezeild om graan te kunnen malen. Met het meel, wat toen van de molen kwam, heeft men de voedselvoorziening voor de bewoners van Deil en omliggende dorpen gaande gehouden. En dat was niet het enige wat er in de oorlog gebeurde. Op de kapzolder van de molen was immers een radio verborgen. Tegen de tijd dat de nieuwsberichten uit Londen in de lucht kwamen, had een kleine kern van vertrouwden altijd een boodschap op de molen. Het was ook via deze radio, dat Deil op de vierde mei vernam dat de Duitsers hadden gecapituleerd.

In en kort na de oorlogsjaren heeft de molen voor het laatst gemalen en is daarna langzamerhand buiten werking gesteld. Op een gegeven moment stond de molen, samen met het bijbehorende huis, er geheel verlaten bij. Totaal verval dreigde.

Gelukkig kreeg het voortbestaan van de molen aandacht van verschillende instanties, die deze, landschappelijk erg belangrijke, molen wilden behouden. Door notaris J.L. Docter uit Rumpt en oud burgemeester Kolff werd de Stichting tot behoud van de Deilse korenmolen opgericht en die werd de nieuwe eigenaar.

De molen is in 1961, 1975 en 2001/2002 gerestaureerd.

Vlinder geeft deel van geschiedenis vrij tijdens restauratie !

In opdracht van de “Molenstichting voor het Gelders Rivierengebied” (beheerder molen) werd er in maart 1996 een bestek opgemaakt voor de restauratie van korenmolen “De Vlinder” te Deil. In dat jaar kon men niet met deze restauratie beginnen i.v.m. het ontbreken van de benodigde financiële middelen. Hier kwam verandering in en daarom konden in september 2001 de firma H. Endendijk uit Terschuur en het bouwbedrijf A. van Mourik uit Meteren met deze restauratie van de molen beginnen.

De hoofdpunten die bij deze restauratie aangepakt werden, waren: stelling, romp (binnen- en buitenmuurwerk, raampjes, deuren, e.d.), gevlucht (wiekenkruis), kap, staart en gaande werk (molenwielen, assen, e.d.).

Tijdens de restauratie gaf de molen ook een deel van zijn eigen geschiedenis vrij. Bij het verwijderen van de studaag aan de binnenzijde van de romp werden namelijk oude muurankers, verbrande balkkoppen, stukken vloerdelen en afwijkingen in het metselwerk gevonden, die wezen op de oude zolderindeling van molen “De Haas” in het verleden.

Werking korenmolen

Met een korenmolen wordt uit graan meel gemalen, maar eigenlijk verrichten twee molenstenen het maalwerk. De onderste steen, de ligger, ligt vast op de vloer van de steenzolder, met daarboven met een kleine tussenruimte de looper (de maalsteen die kan draaien). Vanuit de kaar komt het graan via de schuddebak door het kropgat in de draaiende looper op de ligger. Door het scherpstel (groeven) in de stenen wordt het graan naar de buitenzijde van de stenen gedreven en tegelijkertijd daardoor gemalen.

In de houten steenkuip (die om de stenen zit) wordt het meel meegenomen tot het dooreen gat in de meelring valt en vervolgens in de meelpijp. Daarna wordt het op de maalzolder opgevangen in de maalbak, waaronder een meelzak hangt. De fijnheid van het meel kan de molenaar regelen door de afstand tussen de twee stenen in te stellen. De motor van de molen is natuurlijk de wind, die de wieken in beweging zet. Middels het gaande werk wordt dan uiteindelijk de looper aangedreven.

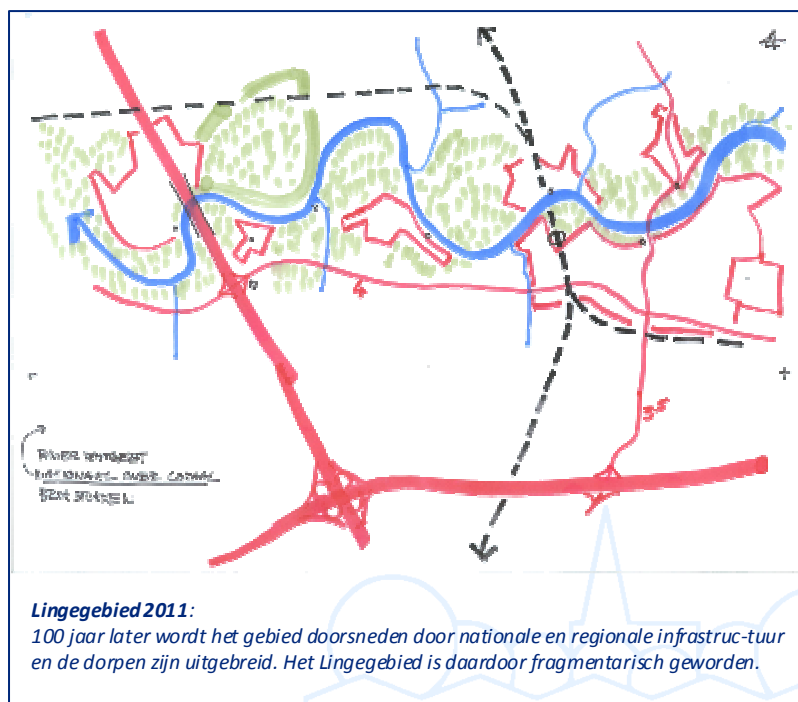

KONINKLIJKE
FruitmastersGroep

De laatste stap in het verdwijnen van het rivierengebied-gevoel is het omhakken van de boomgaard aan de oostzijde en de daar geplande bebouwing. Is de geplande bebouwing tegen te houden? Ja, als de Raad van State de bezwaren recht doet, die de VBL samen met de VSG (Vereniging Stationsomgeving Geldermalsen) indient.

Alternatief plan: Geldermalsen op de kaart

De VBL maakte voor het stationsgebied een alternatief plan. Wij zien het stationsgebied als DE plek waar Geldermalsen zich kan onderscheiden. Hier is de plek waar Geldermalsen, het Lingegebied en zelfs de Betuwe zich in al zijn glorie kan tonen aan de reiziger. Hier kan de streek zijn uniciteit als fruitcentrum promoten, hier kan het startpunt zijn voor allerlei recreatieve tochten in het rivierengebied.

Landschap en infrastructuur

Bij station Geldermalsen kruisen een zeer belangrijke OV-spoorinfrastructuur en de ruggengraat van het Betuwe rivierengebied, de Linge, elkaar. De zichtbaarheid voor de passant van het Lingegebied is hier erg belangrijk, vooral omdat die zichtbaarheid langs de andere nationale infrastructuur, de A2, verloren is gegaan sinds de plaatsing van de geluidswal langs de autoweg. Sindsdien is het zicht op de Linge bij Beesd voor de automobilist weggenomen en lijkt de Betuwe op die belangrijke NZ-route alleen maar te bestaan uit komgronden.

Als door bebouwing bij station Geldermalsen de zichtbaarheid van de Linge en de Lingeoevers ook verloren gaat, verdwijnt de ruggengraat van het rivierengebied uit het nationale geheugen.

Geldermalsen in het groen en aan de rivier

Het eerste argument voor ons plan is de ligging van het station aan de rivier de Linge. Wij vergroten in het plan de zichtbaarheid van de Linge door de uiterwaarden van dijk tot dijk te behouden en het beeld te versterken. Meer groen en water zijn ter plekke nodig in plaats van minder. De parkzone langs de Linge wordt zo vanuit Geldermalsen westwaards tot in het buitengebied door getrokken. Dit 'groene rivierpark' is van grote landschappelijke, ecologische en recreatieve waarde. Heel belangrijk in ons plan is ook het onbelemmerde zicht op Tricht vanuit het stationsgebied en vanaf de Koppelsedijk.

Transferium en recreatief centrum

Het stationsgebied is in het VBL-plan het transferium tussen allerlei vervoersmiddelen. Het station ligt slechts 3-4 km af van de A2 en de A15. Je kunt er overstappen van auto of fiets op trein, maar ook van trein of auto voor een toeristische tour op je (gehuurde) fiets of kano. Je kunt er ook je Linge-wandeling beginnen. Je kunt er eenvoudig via de spoorbrug naar de overkant. Er zal een recreatief informatie-centrum en een uitstekend restaurant komen waar je in ieder geval de beste appeltaart van Nederland kunt eten.

Naast het station zullen er parkeerplaatsen zijn (aan de westzijde), fietsenstallingen en fietsenverhuur (aan de oostzijde), een kano-verhuur gelegenheid en een boot-helling. Tussen de voorzieningen aan de westzijde en de oostzijde van het spoor is het gemakkelijk heen en weer te gaan via de reeds bestaande traverse met liften.

..en fruitpromotie

Aan de westzijde van de spoorlijn liggen de hallen van de the Royal FruitmastersGroup, een belangrijk lokaal, regionaal en internationaal bedrijf. Wij stellen ons voor dat het bedrijf in de geest van de Fruitpromotiegroep en het Fruitpact (zie www.fruitpact.nl) een grote stimulerende rol kan spelen bij de totstandkoming van een fruitcluster in het stationsgebied.

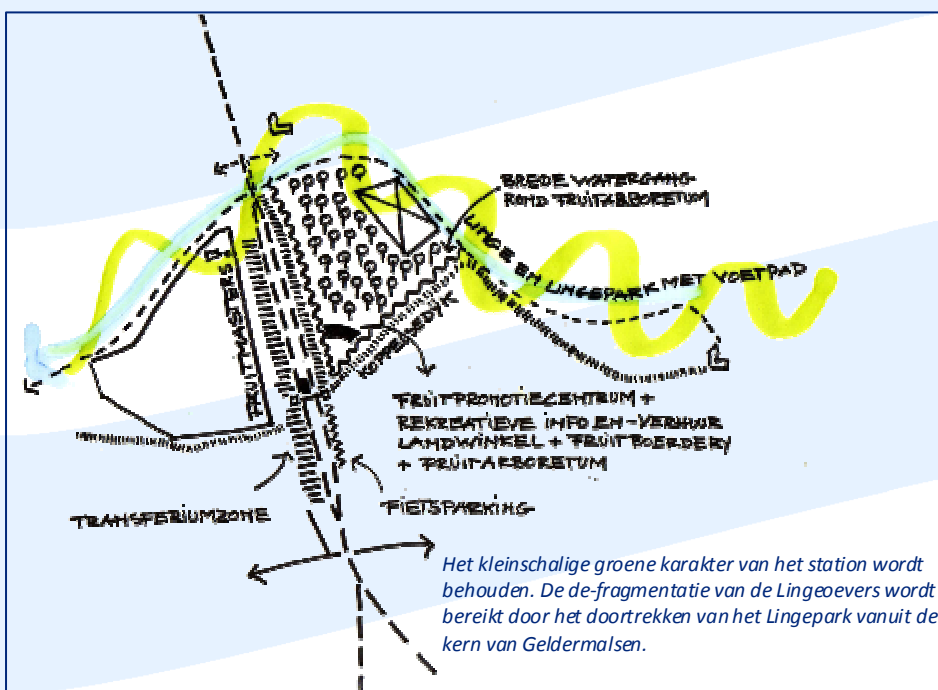
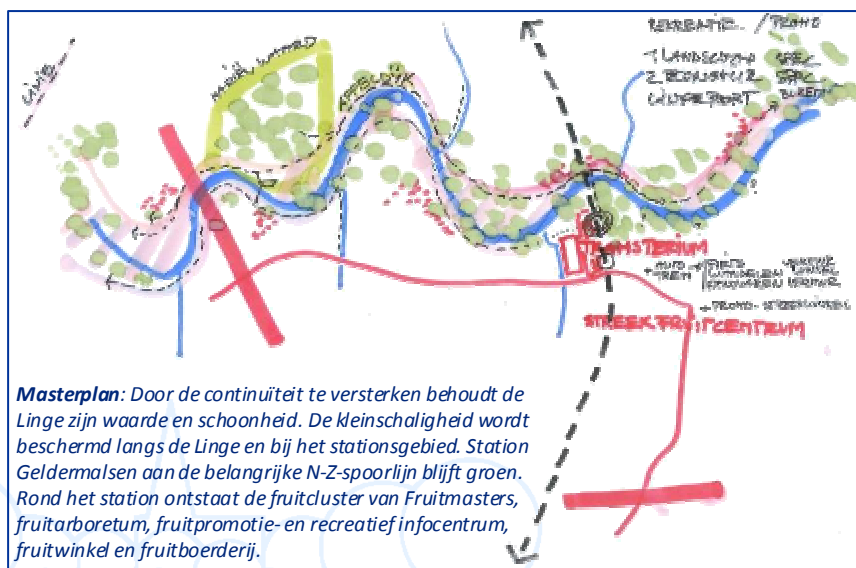
Bij het fruitcluster hoort in ons plan een nationaal fruitarboretum en een fruitinformatiecentrum. Het fruitarboretum zou in samenwerking met de Wageningse Universiteit ontwikkeld kunnen worden. Dit nationale fruitarboretum zal van groot belang zijn voor de nationale fruit- en fruitteelt promotie. Geldermalsen kan op geen betere manier op de kaart gezet worden. Het fruitarboretum ligt in ons plan in de uiterwaarden, op de plek van de aangevochten bebouwing.

Fruitmasters zou zich tegelijkertijd attractiever kunnen manifesteren door zijn gevels naar de buitenwereld en in ieder geval naar de spoorzijde ingrijpend te verfraaien. Het fruitinformatiecentrum zou onder één dak samen kunnen gaan met het recreatieve infocentrum. Zo gaan economische en recreatieve doelen heel natuurlijk samen. Een landwinkel met regionale producten kan zich hier makkelijk bij voegen. In de park-fruitarboretum zone past ook een lokale stadsboerderij/kwekerij.

De partijen van de Fruitpromotiegroep en het Fruitpact zouden hier vruchtbaar hun handen ineen kunnen slaan.

Zo kan Geldermalsen zich ontwikkelen tot het nationale centrum van alles wat met fruit en het Rivierengebied te maken heeft.

Op de jaarvergadering zal het plan uitgebreid aan u gepresenteerd worden. Wij hopen dan op veel ideeën en opbouwende kritiek van onze leden.

Diverse projecten

Stationsomgeving Geldermalsen

Stand van zaken stationsomgeving Geldermalsen.

De omgeving van het station te Geldermalsen verdient de laatste jaren geen schoonheidsprijs. Vanaf de parkeerplaats aan de westzijde (de 'Deilse kant' was het station tot voorkort bereikbaar via een stalen loopbrug. Vanaf de oostzijde (de zijde van het stationsplein en de Genteldijk) was het station bereikbaar via een overmaatse rioolbuis. Voor minder validen was het station slecht bereikbaar. De omgeving van het station werd als sociaal onveilig ervaren, er was sprake van parkeeroverlast in de woonwijk nabij het station en station Geldermalsen zou een opstapplaats moeten worden voor treinreizigers, om zo de A2 te ontlasten.

De eerste schetsen zijn in 1997 gemaakt door de Zweedse architect Ralph Erskine. In dit plan werd de unieke ligging van het gebied aan de Linge gerespecteerd. Het plan van Erskine bleek echter financieel niet haalbaar (of, met andere woorden, de grondeigenaar en de ontwikkelende partijen verlangden meer opbrengst uit het gebied).

Ontwikkelaar Dura Vermeer is voornemens het plangebied te ontwikkelen. Inmiddels is van het plan van Erskine echter weinig tot niets overleefd. Sprake is nu van grootschalige woningbouw in de Linge-uiteerwaard in combinatie met een zorghotel. Het plan doet niets met de unieke ligging aan de Linge en zou zondermeer passen in de eerste de beste Vinex wijk. Het college van burgemeester en wethouders van Geldermalsen heeft echter een dag voor de gemeenteraadsverkiezingen een contract getekend met de ontwikkelaar, waarbij zij zich heeft verplicht zich maximaal in te spannen om de plannen te realiseren.

Na de verkiezingen bleek de meerderheid van de gemeenteraad tegen de plannen van Dura Vermeer te zijn. In het coalitieakkoord is dan ook vastgelegd dat de plannen in de uiterwaard worden stopgezet. De coalitie van de gemeenteraad heeft op 28 september 2010 daarom tegen het voorstel van haar college om het bestemmingsplan vast te stellen gestemd, terwijl de oppositie voor de plannen van het (nieuwe) college was. Het nieuwe college was echter gebonden aan de overeenkomst die het oude college had gesloten. Dura Vermeer heeft vervolgens de Joker uitgespeeld en heeft de gemeente bedreigd met een schadeclaim.

De inhoud van de claim en de juridische toets van de claim houdt de gemeente geheim. Raadsleden citeren echter bedoeld en onbedoeld uit geheime stukken en gesuggereerd wordt, dat de claim enkele miljoenen betreft.

Sprake is nu van een waar gijzelingsdrama. De meerderheid in de raad is en blijft tegen het plan, maar stemt 25 januari 2011 alsnog voor het plan uit angst voor een miljoenenclaim. De rare situatie doet zich nu voor dat Geldermalsen wordt opgezadeld met een plan dat de meerderheid van de gemeenteraad eigenlijk niet wil. Volgens de 'geheime' stukken (er blijft wel eens iets onder het kopieerapparaat liggen) is de gemeente geen schadeclaim verschuldigd wanneer het plan buiten haar schuld, bijvoorbeeld door ingediende beroepsschriften, bij de Raad van State sneuvelt. Verschillende raadsleden hebben dan ook openlijk opgeroepen beroep aan te tekenen tegen dit raadsbesluit. De VBL heeft inmiddels deze handschoen opgepakt en heeft besloten samen met de Vereniging Stationsomgeving beroep aan te tekenen bij de Raad van State.

Luchthaven Asperen

Luchthaven Cattlefarm Aero Service - Asperen

De VBL heeft een zienswijze ingediend tegen een provinciale vergunning voor een luchthaven bestemd voor paramotortrikes in Asperen aan de Heukelumseweg. Redenen voor het bezwaar zijn: de geluidsoverlast voor omwonenden en het verstoren van fauna en flora in de nabij gelegen EHS en het Natura-200 gebied aan de Zuiderlingedijk. De zienswijzen werden ongegrond verklaard en een vergunning werd verleend. Belanghebbenden uit Asperen gaan in beroep bij de Raad van State; deze actie ondersteunt de VBL.

Heukelum: bouwen in boomgaard

Tussen de Appeldijk en de Achterweg in Heukelum is een plan ontwikkeld om in een boomgaard 5 vrijstaande woningen en een groot woonhuis te ontwikkelen. Naar de mening van de VBL zou dit plan tot een ongewenste verdichting en verrommeling van de landelijke rand van het stadje Heukelum leiden. De VBL heeft in de raadsvergadering ingesproken en een zienswijze ingediend. De raad heeft ondanks deze en andere bezwaren uit de buurt het bestemmingsplan goedgekeurd.

Algemene informatie

Dagelijks bestuur:

Voorzitter:	L. Brouwer (Leo)	☎ 0345 633 038
Secretaris <i>/eindredactie Lingeschouw</i>	J.F. Boegborn (Erik), Tricht	☎ 0345 581 006 @-mail: erik-vbl@hetnet.nl
Penningmeester <i>/publiciteit</i>	M. van de Craats (Marcel), Deil	☎ 0345 651 954 @-mail: marcel.vandecraats@hetnet.nl

Leden algemeen bestuur/regionale vertegenwoordigers

Mevr. A. Dietzsch (Alexandra), Spijk	beeldkwaliteit	☎ 0183 563 650
D. van Herwaarden (Duco), Heukelum	regio West	☎ 0183 563 689
L. Brouwer (Leo)	regio Oost	☎ 0345 521 304
H. Zwart (Harry), Leerdam		☎ 0345 630 266
J. Tummers (Joof)		
M. van Lidth de Jeude (Marianne)		
M. Harteveld (Marijke)		

Adres

Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap
Postbus 131
4190 CC GELDERMALSEN

E-mail-adres

contact@lingelandschap.nl

Website

www.lingelandschap.nl

Lidmaatschap

De contributie bedraagt per kalenderjaar € 15,-. Meer mag natuurlijk ook!
 Bij betaling anders dan via automatische incasso wordt € 16,50 in rekening gebracht.

Leden ontvangen het verenigingsorgaan 'Lingeschouw'.

Voor vragen over uw contributie kunt u contact opnemen met het dagelijks bestuur (zie hierboven).

Levenslang lid

*U kunt uw steun aan onze vereniging ook met een levenslang lidmaatschap gestalten geven.
 Een aantal leden ging u al voor. U wordt levenslang lid door eenmalige betaling van minimaal € 180.
 Voor u en ons een financieel en administratief zeer aantrekkelijk alternatief.*

Uw gift en de belasting

Onze vereniging is door de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).
 Uw bijdrage komt daarom in aanmerking voor belastingaftrek.

Bank/giro

Bankrekeningnummer: **31.31.33.212**
 ten name van de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap.

Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap

Postbus 131
4190 CC GELDERMALSEN

@-mail: contact@lingelandschap.nl

Website: www.lingelandschap.nl